

Kleitabletten, boeken, servers, het verandert allemaal. Maar de kern blijft: een huis van verbinding.

Liefste Anneke,

Laat me beginnen eerlijk toe te geven dat ik dit wat ongemakkelijk vind. Een brief schrijven aan een vrouw in de toekomst; aan de start van de 23e eeuw. Aan iemand die, net als ik, aan het begin van haar carrière bij de bibliotheken staat. En die ook bezig is met digitale transformatie – maar dan 175 jaar in de toekomst. Ik vind het ongemakkelijk omdat je jezelf zo onmetelijk ver in de toekomst bevindt. Terwijl 175 jaar eigenlijk weinig is. Zeker, als ik het vergelijk met mijn grote passie: de dinosauriërs die ongeveer 165 miljoen jaar lang op aarde hebben geleefd en wij, de mens, slechts 300.000 jaar.

Ik wil je graag schrijven over wat ons verbindt: de bibliotheek. Aangezien ik op digitale transformatie werk, word ik regelmatig geconfronteerd met mensen die angst hebben van het digitale; die het niet volledig begrijpen of weerstand tonen. Ik probeer hen te begrijpen door terug te grijpen naar het verleden. Op een bepaald moment gingen we niet langer schrijven op kleitabletten, op papyrus of dierenvellen. We ontdekten papier en later de revolutionaire boekdrukkunst. En wie weet op welke manier jullie schrijven, anno 2200?

Ik zie dat er bij elke revolutie gelijkaardige angsten opduiken: of het nu de revolutie van de boekdrukkunst is of deze rond digitaliteit en AI. Er is een angst voor misinformatie, voor een verlies aan controle, een bezorgdheid voor kwaliteitsverlies en economische kopzorgen.

Deze bekommelingen zijn zeker gegrond, maar ik hoop dat anno 2200 de algemene populatie digitaal geletterd is en dat we de voordelen van technologie volop kunnen inzetten voor wat belangrijk is: kennisdeling, samenwerking en verbinding. Net zoals we dat met de boekdrukkunst ook deden. Want dat is de essentie van een bibliotheek, ongeacht of deze fysiek, digitaal of hybride is: een bibliotheek is een plek waar kennis bewaard wordt, maar vooral een plek waar mensen elkaar vinden.

Kleitabletten, boeken, servers – het verandert allemaal. Maar de kern blijft: een huis van verbinding. Mijn wens is dat de bibliotheek van 2200 nog steeds een plek is waar iedereen welkom is, waar samenwerking vanzelfsprekend is, en waar we samen bouwen aan een wereld die verbindt.

En daarom wil ik je graag iets vertellen dat mezelf optimistisch stelt. Ik zei al dat ik klein meisje gefascineerd was door het verleden en meer bepaald door de dino-monsters die zo fantasierijk geïllustreerd in prentenboeken stonden. Helaas kreeg ik, ondanks vele smeekbedes voor speelgoeddino's, voortdurend babypoppen in mijn handen geduwd. Vandaag zie ik jongens, meisjes en alles tussenin in onze maakbibliotheken samen bouwen, samen ontdekken en samen creëren. Ik zie hoe jongeren in online communities elkaar vinden; via apps samen lezen en boeken bespreken en zo zichzelf en de ander leren kennen. Ik hoop dat kinderen en jongeren ook in jouw tijd nog terecht kunnen in een bibliotheek om samen te ontdekken; samen te spelen en zo te leren samenwerken – de basis van onze menselijkheid.

Nu vraag je je misschien wel af wie jou deze brief geschreven heeft? En dus eindig ik met wat je normaal begint: een introductie. Ik heet zelf ook Anneke, en ik werk als Programmamanager Digitale Transformatie voor het rijke Antwerpse cultuurlandschap, met 18 openbare bibliotheken, 2 gevangenisbibliotheken, het Letterenhuis en Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Over die laatste wil ik je nog een klein weetje vertellen; als afsluiter.

Tijdens het schrijven van deze brief ontdekte ik dat de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience de allereerste – en dus oudste – Stadsbibliotheek is in België. En dat gebeurde à la belge een beetje per abuis. In 1481 schonk stadsadvocaat Willem Pauwels, via zijn testament, 41 boeken aan Stad Antwerpen. Het idee dat één schenking, van amper 41 boeken, de bouwsteen heeft gevormd voor de oudste Stadsbibliotheek van België toont voor mij aan wat een klein gebaar, een steentje in het water, echt kan bereiken. En uiteindelijk is dat wat vandaag, en ongetwijfeld anno 2200, nog steeds elke dag gebeurt in elke bibliotheek: het verleggen van kleine steentjes.

Ik weet dat jij in 2200 deze bewaarde erfgoedwerken digitaal kan raadplegen. Maar ik hoop ook dat je die Erfgoedbibliotheek eens binnenstapt. Laat me je alvast wat tijd besparen: je moet tijdens je bezoek niet op zoek gaan naar de oorspronkelijke 41 werken die aan de grondslag lagen van deze eerste Stadsbibliotheek; ze zijn in de 16e eeuw vernield door brand.

En zo komen we bij mijn laatste wens: dat er in de toekomst minder letterlijke en figuurlijke branden zijn in bibliotheken en vooral dat we onze verhalen niet verliezen, maar blijven delen. Want alleen door verhalen te bewaren én samen te vertellen, blijven we verbonden.

Met hoopvolle groet,

Anneke Lens

Programmamanager digitale transformatie, Stad Antwerpen